

Міжнародна співпраця та запровадження інновацій у сучасність судової експертизи

Маргарита Савчук

магістерка права, судова експертка, Київський НДЕКЦ МВС України, м. Київ,
Україна, e-mail: margosav1953@ukr.net

Актуалізовано питання щодо формування взаємозв'язку судової експертизи на національному та міжнародному рівні; обміну експертними методиками, технологіями й довідковими матеріалами, а також розвиток права та юридичних наук загалом.

Ключові слова: міжнародний рівень; європейський простір; судовий експерт.

International Cooperation and Introduction of Innovations in Modern Forensic Science

Marharyta Savchuk

The paper elaborates on the issues related to establishing national and international forensic relations, exchanging expert methods, technologies and reference materials, as well as developing law and legal sciences in general.

Keywords: international level; European area; forensic expert.

У сучасних умовах розвиток криміналістики та судової експертизи в Україні характеризується змінням вектору свого розвитку і наближенням до єдиного європейського криміналістичного простору. Дослідження криміналістики як форми знання свідчить про зміннення парадигми криміналістики та формування криміналістичної доктрини в структурі правової (юридичної) доктрини України. У цьому сенсі важливого значення набувають підходи до «європеїзації права» як «ієрархічного впливу, що сконцентрований на перенесенні європейських цінностей, норм, стандартів, моделей, ідей і доктрин на рівень інших держав (здебільшого, європейського континенту)».

Сучасний розвиток науки загалом та її окремих галузей зокрема пов'язано не лише з неймовірним пришвидшенням цього процесу, «інформатизацією» і глобалізацією, процесами взаємного запозичення й адаптації методів та технологій з інших наук, що призводить до появи якісно нових наукових дисциплін, але й необхідністю перманентного перегляду своїх теорій і концепцій, а на певних етапах й зміненню парадигм науки.

Так, наприклад, у літературних джерелах справедливо підкреслюється, що дотримання засади верховенства права передбачає розслідування кримінальних правопорушень і судовий розгляд справ згідно з кращим міжнародним та європейським досвідом [1]. Європейські підходи простежуються в пропонуванні переліку (системи) стандартів доказування, які мають застосовуватися під час кримінального провадження. Формування єдиного європейського простору в галузі криміналістики та судової експертизи обумовлює необхідність уніфікації термінологічного апарату, розвиток мови науки.

Сьогодні національні інституції судових експертиз мають взаємодіяти з установами (організаціями, лабораторіями, центрами) судових експертиз інших європейських країн. Міжнародне співробітництво експертних установ необхідне для обміну досвідом, підвищення кваліфікації фахівців судово-експертних установ, урахування сучасних досягнень науки й техніки, створення стандартизованих експертних методик. Важливим напрямом співробітництва в галузі судової експертизи є створення

і функціонування міжнародних (європейських) судово-експертних мереж. Значний вплив на судово-експертну діяльність здійснює розвиток взаємовідносин в межах Європейської мережі судово-експертних установ (European Network of Forensic Institutions — ENFSI), що охоплює участь у цій організації, питання стандартизації та уніфікації судово-експертної діяльності, проведення тематичних конференцій, семінарів та симпозіумів, обмін експертними методиками, технологіями і довідковими матеріалами.

Під час світової глобалізації зростає взаємозалежність країн світу, перетворення їх на єдиний глобальний організм, для якого характерні власні закони й тенденції розвитку. Не оминає глобалізація й питання розвитку права і юридичних наук. Криміналістика розвивається поряд із судовою експертизою та іншими судовими науками загалом. Предмет судової експертизи пов'язаний із криміналістикою, оскільки дає змогу формувати й застосовувати методики, розроблені через застосування правил та алгоритмів, які були вироблені саме криміналістикою [3]. У країнах Європи відсутнє єдине розуміння таких понять як «судова експертиза», «криміналістика» та «судова наука». Судовий експерт, формулюючи висновки за експертним провадженням, користується методиками та технологіями, які виробляються саме цими науками в різних наукових школах. Використання інноваційного міжнародного досвіду в судовій експертизі та криміналістиці передбачає співпрацю між судовими експертами, криміналістами України та багатьох країн світу. У літературі зазначається, що положення нормативно-правових актів національного та міжнародного характеру свідчать про те, що Україна є активним учасником міжнародного співробітництва у сфері судочинства, правоохоронної діяльності, юстиції та судово-експертної діяльності. Одним із важливих напрямів такої співпраці є обмін

досвідом, спільне вирішення проблемних питань у зазначених галузях і визначення перспективних напрямів їх розвитку.

Сьогодні Україною укладена низка міжнародних договорів щодо співпраці в галузі судово-експертної діяльності із європейськими країнами та країнами близького і далекого сходу (Естонією, Грузією, Казахстаном, Латвією, Литвою, Молдовою, Узбекистаном, В'єтнамом, Китаєм, Македонією, Монголією, Польщею, Чехією та ін.). Ці акти встановили процедуру виклику експертів за кордон, гарантії захисту експертів, право на відшкодування експерту витрат на проїзд і перебування, право на оплату виконаної роботи тощо. Передбачено здійснення спільної наукової роботи з основних проблем судової експертизи, удосконалення наявних і створення нових методів і методик судової експертизи, обмін досвідом щодо інноваційної експертної практики [3]. Досвід європейських країн у галузі криміналістики і судової експертизи необхідно застосовувати в Україні.

Отже, міжнародна співпраця експертних установ потрібна для урахування сучасних досягнень науки й техніки, підвищення кваліфікації фахівців судово-експертних установ, обміну досвідом, створення стандартизованих експертних методик, тому що судова експертиза є складовою ефективного правосуддя. Тому від належного реформування та оптимізації судово-експертної діяльності залежить відкриття істини, можливість вирішення справи за суттю, досягнення справедливості.

Перелік джерел посилання

1. Правова доктрина України : у 5 т. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція / В. Я. Тацій, О. Д. Святоцький, С. І. Максимов та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків, 2013.
2. Шепітько М. В. Концептуальні засади розвитку криміналістики та судових наук. *Архів кримінології та судових наук* : зб. наук. пр. 2020. Вип. 1. С. 94.